

พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของครอบครัวคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม

Behavior Convey Religious Practices of the Christian Family in
NakhonPathom Province

บุหงา แสงกิตติคุณ (Bunag Seangkitthun)*

นวลฉวี ประเสริฐสุข (Nuanchavee Prasertsuk)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาระดับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม 2.) เปรียบเทียบพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพความเป็นบิดาหรือมารดา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ 3. ศึกษามุมมองและแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ บิดามารดา คริสเตียนที่สังกัดคริสตจักรในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง 6 – 15 ปี อย่างน้อยหนึ่งคนในครอบครัวนั้น รวมทั้งสิ้น 127 คู่ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติเปรียบเทียบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1.) พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.994$) 2.) พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนเมื่อจำแนกตามอายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนบุตรและความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อจำแนกตามสถานภาพความเป็นบิดาหรือมารดาไม่แตกต่างกัน 3. มุมมองและแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาในปัจจุบันของบิดามารดาเพิ่มขึ้นจากอดีต บิดามารดาคริสเตียนมีความกระตือรือร้นในการส่งบุตรเข้าร่วมกิจกรรมที่คริสตจักรเพิ่มขึ้น โดยมีปัจจัยดังต่อไปนี้ ความเชื่อในพระเจ้าของบิดามารดาคริสเตียน ทศนคติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร อิทธิพลจากบุคคลผู้ใกล้ชิดเด็ก อิทธิพลจากสถาบันทางศาสนา ความรู้ความเข้าใจในพระคริสตธรรมคัมภีร์ การมีเวลาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับบุตร ช่วงเวลาในการถ่ายทอดความเชื่อหรือแนวปฏิบัติทางศาสนา สภาพแวดล้อมภายในบ้าน และเทคโนโลยี ในด้านแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติของบิดามารดาคริสเตียนมีดังนี้ การอบรมสั่งสอน ชี้แจงหรืออธิบายเหตุผลเรื่องราวทางศาสนา การเปิดโอกาสรับฟังความเห็นของบุตรด้านศาสนา ตอบคำถามของบุตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา ตักเตือนเมื่อบุตรทำผิดพลาด ยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือบุคคลทางศาสนาคริสต์ที่

* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

เกิดอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระวาระของพระเจ้า สอนโดยการท่องจำ ฝึกให้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตั้งแต่อายุน้อย เล่าเหตุการณ์หรืออ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ วรรณกรรมคริสเตียนให้บุตรฟัง ส่งบุตรเขารับการศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่คริสตจักร และการนำบุตรให้ได้มีประสบการณ์จริงทางศาสนา และแนวทางส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาโดยวิธีการดังต่อไปนี้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับบุตร ให้รางวัล หรือการชมเชย ส่งเสริม ให้บุตรได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามที่คริสตจักรได้จัดขึ้นจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศาสนาให้บุตรที่บ้าน และการใช้บทเพลงทางศาสนาคล่อมเกล้า

คำสำคัญ: ครอบครัวคริสเตียน, การถ่ายทอดทางศาสนา, แนวปฏิบัติทางศาสนา

Abstract

The present study aimed (1) to explore levels of behaviors of religious practices of Christian parents in Nakhon Pathom province, (2) to compare those behaviors of religious practices found (in terms of parental status, ages, education levels, occupation, number of Children, frequency of religious practice) and (3) to study Christian parents' perspectives on behaviors of religious practices. The samples of the study consisted of 127 randomly selected couples of parents, at least a child of which was between the age of 6 and 17. The parents were under the stewardship of the Evangelical Fellowship of Thailand (EFT), in Nakhon Pathom province. The research instruments used were questionnaire and interview. The statistical analyzing methods employed were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (one-way ANOVA).

The findings of the research revealed that socialization behaviors of religious practices of Christian parents are at medium level ($\bar{x} = 2.994$). Also, socialization behaviors of religious practices of Christian parents are significantly different at .05 in terms of ages, education levels, occupation, child number and frequency of performing religious practices. However, no difference is present from the analysis in terms of parental status. The findings also showed the parents' perspectives on behaviors of religious practices that the current trend of socialization behaviors of religious practices has been increasing from the past. More Christian parents have been actively sending their children to join religious activities at church. This can be attributed to strong beliefs in the Lord, parents' attitudes towards their children, influences from Christian institutions, parents' better understanding of Bible, interactions between parents and children in religious activities, more socializing periods of beliefs and religious practices, living conditions and technology innovation. The parents have cultivated religious practices to their children in various ways e.g. direct instructing, reasoning and sharing of Christian religious practices, memorizing verses in Bible, reading Christian literature, studying Bible at church, listening Christian songs, learning by

joining real Christian practices and activities, praising children, and setting suitable living conditions for learning Christian religious practices.

Keywords: socialization of behaviors, religious practices, Christian parents

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การปกครอง และ เศรษฐกิจ ก่อให้เกิดแรงกดดันแก่คนในสังคมให้ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อการอยู่รอด เกิดการเปลี่ยนแปลงในค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีการดำเนินชีวิต บุคคลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากยิ่งขึ้น แสวงหาอำนาจ เกียรติ เงินทอง โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งเกิดขึ้นในคนทุกระดับชั้น ทุกอาชีพ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติด้วย สาเหตุจากการที่สถาบันซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมทางด้านสังคมให้กับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ครอบครัวนั้น ได้ทำงานอย่างขาดประสิทธิภาพ ดังที่ เกษม วัฒนชัย (2558) ได้กล่าวปาถกฐาพิเศษ เรื่อง การปลูกฝัง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ใจความว่า “คำว่า คุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เป็นนามธรรม เป็นเรื่องของวิถีคิดของคนซึ่งจะต้องมีการปลูกฝัง ปัจจุบันวิทยาศาสตร์ทางสมองมีความก้าวหน้ามาก สมองของเด็กเริ่มเรียนรู้ได้ตั้งแต่อายุในท้องแม่และคลอดออกมาตั้งแต่ปีแรกดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองหากจะสอนลูกให้เป็นคนดีจะต้องเริ่มสอนตั้งแต่อายุหนึ่งขวบ สภาพแวดล้อมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และส่งผลต่อการ มีคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนด้วย โดยขอยกตัวอย่างว่า หากเด็กและเยาวชนเติบโตมาในครอบครัวที่มีแม่ ติดการพนันและพ่อติดเหล้า เด็กก็จะซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้น หรือหากเด็กและเยาวชนเกิดมาในครอบครัวที่ไม่มี ศาสนา พ่อแม่ไม่เคยพาลูกไปวัด ไปมัสยิด หรือไปโบสถ์ลูกก็จะดำเนินชีวิตหรือใช้ชีวิตตามแบบนั้น

จากการสภาพการณ์เช่นนี้ ได้เพิ่มความท้าทายต่อสถาบันครอบครัวครอบของคริสต์ศาสนิกชน มากกว่ายุค ที่ผ่าน ๆ การอบรมให้บุตรธิดามีทัศนคติ ค่านิยม การประพฤติตนเถกอย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับหลักคำ สอนของศาสนาและวิถีการปฏิบัติตามแบบสังคมคริสต์ศาสนิกชนที่ตนนับมาจนถึงจุดที่เกิดความยากลำบากมากยิ่งขึ้น จากการ สสำรวจ สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557:2) เปรียบเทียบการประกอบกิจทาง ศาสนาระหว่างปี 2554 และ 2557 ของศาสนิกชนในศาสนาต่างๆ พบว่าในด้านศาสนาคริสต์ คริสต์ศาสนิกชนอายุ ตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป ไปโบสถ์ ลดลงจาก ร้อยละ 93.8 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 90.9 ในปี 2557 ส่วนการอธิษฐานมี เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย จากการสำรวจสถิติข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ สมใจ รักษาศรี (2011:37) ที่ได้กล่าวว่า “มีการตั้งข้อสังเกตว่าลูกหลานคริสเตียนมักจะถดถอยและหย่อนยานในเรื่องความเชื่อ แม้ว่าพวกเขาจะเกิดใน ครอบครัวคริสเตียนมีพ่อแม่ที่รักพระเจ้า และมีโอกาสไปโบสถ์ตั้งแต่เล็ก ๆ โดยไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคขัดขวาง แต่ ทำไมยังมีลูกหลานคริสเตียนที่ไม่เข้มแข็งในความเชื่อ บางคนมีชีวิตที่แทบจะไม่ต่างกับคนที่ยังไม่รู้จักพระเจ้า ยิ่งกว่านั้นบางคนก็ไม่เอาพระเจ้าเลย เชื่อว่าสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน” หากพิจารณาในมิติของ ศาสนาคริสต์ที่มีการลดลงของพฤติกรรมทางศาสนาของคริสตชน หากผู้ที่เกี่ยวข้องปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ ต่อไป มีความเป็นไปได้ที่เด็กและเยาวชนคริสเตียนจะมีความห่างเหินต่อศาสนามากยิ่งขึ้น อีกทั้งค่านิยม การดำเนิน ชีวิต การรักษาไว้ซึ่งความเชื่อ หลักคำสอน ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามแบบคริสเตียนก็จะลดน้อยลงและหายไป ในที่สุด

สถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางศาสนานั้นมีหลายภาคส่วนด้วยกัน แต่สถาบันครอบครัวนั้นถือได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่เด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสเรียนรู้ มีประสบการณ์ทาง บิดามารดาคริสเตียนนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านความเชื่อ การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีตามแนวทางแห่งศาสนาของตน จึงถือเป็นภาระความรับผิดชอบหลักของผู้ที่เป็นบิดามารดาคริสเตียน ที่จะต้องทำการถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตรของตน ดังที่ ฮเรช บุชเนล (1997:115,อ้างถึงใน จอห์น เอ็ม เดรสเซอร์) กล่าวว่า “คำว่าบ้านและศาสนาเปรียบเสมือนคำเดียวกันเพราะบ้านเป็นสถานที่ปลูกฝังชีวิตฝ่ายวิญญาณ ในขณะที่ศาสนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของครอบครัว บ้านที่ปราศจากหลังคาจึงอาจมอบความสุขให้แก่ผู้อาศัยได้มากกว่าบ้านที่ปราศจากศาสนา ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นแหล่งของการเรียนรู้เจริญเติบโตขึ้นของบรรดาสมาชิกของครอบครัวในด้านต่างๆ เป็นพิเศษในด้านความเชื่อความศรัทธาต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า ครอบครัวเป็นเหมือนคริสตจักรของพระเยซูคริสต์เจ้า ครอบครัวคริสตชนจะเป็นภาพสะท้อนที่ทำให้สังคมมองเห็นภาพของคริสตจักรของพระเยซูคริสต์เจ้า เมื่อครอบครัวเข้มแข็งบรรดาสมาชิกมีความรักใคร่ผูกพัน ได้รับการเสริมสร้างพัฒนาในทางที่ดี คริสตจักรย่อมมีความเข้มแข็ง บรรดาสมาชิกย่อมมีความรักใคร่ผูกพันและสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนกลับไปสู่สังคมที่จะประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมของบิดามารดาคริสเตียนในการถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติทางศาสนา ให้บุตรของตน ว่าบิดามารดาคริสเตียนทำพฤติกรรมเหล่านั้นมากน้อยเพียงใดและมีอะไรเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การถ่ายทอดศาสนาประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถนำประโยชน์จากความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมงานพันธกิจครอบครัวคริสเตียน พันธกิจเด็กและสตรีในปัจจุบันให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นฐานความรู้ที่คริสตจักรต่าง ๆ ในประเทศไทยสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้พัฒนางานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของมวลสมาชิก และครอบครัวคริสเตียนให้เข้มแข็งมีความเจริญงอกงามได้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ
3. เพื่อศึกษามุมมองและแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. บิดาและมารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาให้บุตรแตกต่างกัน
2. บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน
3. บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน

4. บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างกัน

5. บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน

6. บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีความถนัดในการปฏิบัติศาสนกิจต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ บิดามารดาคริสเตียนที่สังกัดอยู่ภายใต้คริสตจักรในจังหวัด ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง 6 – 15 ปี อย่างน้อยหนึ่งคนในครอบครัวนั้น โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 191 คู่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บิดามารดาคริสเตียนที่สังกัดอยู่ภายใต้คริสตจักรในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง 6 – 15 ปี อย่างน้อยหนึ่งคนในครอบครัวนั้นจำนวน 127 คู่ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างบิดาและมารดาคริสเตียน โดยใช้การเปิดตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543:303) ที่ระดับเชื่อมั่นร้อยละ 95 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นบิดามารดาคริสเตียนที่มีผลคะแนนพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาจากการตอบแบบสอบถามสูงสุดจำนวน 10 คน แบ่งเป็นบิดา 5 คน มารดา 5 คน

วิธีการวิจัย

ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบสอบถาม เริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของบิดาและมารดาคริสเตียน เป็นแบบสอบถามในลักษณะเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ สถานภาพความเป็นบิดาหรือมารดา อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา มีทั้งสิ้น 128 ข้อ ประกอบด้วย 2 ด้านดังนี้ ด้านการสั่งสอนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของคริสเตียน จำนวน 59 ข้อ และด้านการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคำสอนของคริสเตียน จำนวน 69 ข้อ ในการศึกษาเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่อง พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน มีทั้งสิ้น 2 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1.) มุมมองในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน ประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน 2.) แนวทางในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน แบ่งออกเป็นวิธีการสั่งสอนแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร และวิธีการส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร

ขั้นตอนที่ 2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามให้เนื้อหาครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3

ท่าน โดยวิธีการหาค่า IOC (Index of item objective congruence) และไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย =.985 ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ นำไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรจำนวน 6 คน และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รับอนุญาตผู้วิจัยนำแบบสอบถามมอบให้กับผู้นำคริสตจักรเพื่อนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างบิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตรอายุระหว่าง 6 – 15 ปี อย่างน้อยหนึ่งคนในครอบครัวนั้น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 ชุด หลังจากเก็บแบบสอบถามกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและผู้วิจัยทำการลงรหัสในแบบสอบถาม และประมวลผลข้อมูล และอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1.) จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และความถี่ในการปฏิบัติศาสนากิจ พบว่า บิดามารดาส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 72 มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 มีอาชีพ รับจ้าง (เป็นพนักงานโรงงาน,พนักงานบริษัท,รับจ้างรายวัน) จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 มีจำนวนบุตร 2 คน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 และมีความถี่ในการปฏิบัติศาสนากิจโดยปฏิบัติศาสนากิจน้อยกว่าสามกิจกรรม จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6

2.) พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =2.994) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้แก่ การสั่งสอนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางศาสนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของคริสเตียน($\bar{x}$ =3.030 และ 2.957 ตามลำดับ)

3.) การเปรียบเทียบ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคล พบผลดังนี้

3.1. บิดาและมารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมจำแนกตาม สถานภาพ

สถานภาพ	n	$\bar{x}$	S.D	t
บิดา	127	2.948	.648	- 1.027
มารดา	127	3.039	.751	

3.2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ พบว่า บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบิดามารดาคริสเตียนที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี ($\bar{x} = 3.209$ และ $\bar{x} = 2.910$ ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตาม อายุ

อายุ	n	$\bar{x}$	S.D	t
กลุ่มอายุ ไม่เกิน 40 ปี	183	2.910	.707	-3.232*
กลุ่มอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป	71	3.209	.643	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3. พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามการศึกษา พบว่า บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยบิดามารดาคริสเตียนที่มีการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{x} = 3.477$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ($\bar{x} = 2.851$) และระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. ($\bar{x} = 2.940$) ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3 – 4

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ ความแปรปรวนของ ของ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	14.763	4.921	11.207***
ภายในกลุ่ม	250	109.771	.439	
รวม	253	124.534		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทาง ศาสนา ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ($\bar{x} = 2.851$)	มัธยมศึกษา หรือปวช ($\bar{x} = 2.940$)	อนุปริญญา หรือปวส ($\bar{x} = 3.245$)	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{x} = 3.477$)
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ($\bar{x} = 2.851$)	-			
มัธยมศึกษาหรือปวช ($\bar{x} = 2.940$)	.0882	-		
อนุปริญญาหรือปวส ($\bar{x} = 3.245$)	.3931	.3049	-	
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{x} = 3.477$)	.6260*	.5378*	.2328	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4. พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่างบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ พบว่า บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 3.813$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพรับจ้าง ($\bar{x} = 2.833$) และกลุ่มตัวอย่างบิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 3.477$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพรับจ้าง ($\bar{x} = 2.833$) ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 5 – 6

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ ความแปรปรวนของ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	19.389	4.847	11.479***
ภายในกลุ่ม	249	105.145	.422	
รวม	253	124.534		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	รับจ้าง ($\bar{x} = 2.833$)	เกษตรกรรม ($\bar{x} = 2.970$)	ข้าราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 3.813$)	ค้าขาย/ ประกอบ ธุรกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 3.477$)	อาชีพอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.098$)
รับจ้าง ($\bar{x} = 2.833$)	-				
เกษตรกรรม ($\bar{x} = 2.970$)	.1366	-			
ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x} = 3.813$)	.9799*	.8432	-		
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ($\bar{x} = 3.477$)	.6433*	.5066	-.3365	-	
อาชีพอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.098$)	.2645	.1278	-.7153	-.3787	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5. พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนบุตรที่มี พบว่า บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ($\bar{x} = 3.276$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตร 1 คน ($\bar{x} = 2.967$) และบิดามารดาที่มีบุตร 2 คน ($\bar{x} = 2.901$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 7 – 8

ตารางที่ 7 วิเคราะห์ ความแปรปรวนของ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4.711	2.356	4.935***
ภายในกลุ่ม	251	119.822	.477	
รวม	253	124.534		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	1 คน ($\bar{x} = 2.967$)	2 คน ($\bar{x} = 2.901$)	3 คนขึ้นไป ($\bar{x} = 3.276$)
1 คน ($\bar{x} = 2.967$)	-		
2 คน ($\bar{x} = 2.901$)	-.0663	-	
ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ($\bar{x} = 3.276$)	.3086*	.3750*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6. พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามจำนวนความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ พบว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจต่างกัน มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงดำเนินการทดสอบ เป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่ปฏิบัติศาสนกิจ 5 กิจกรรม ($\bar{x} = 3.708$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจเพียง 3 – 4 กิจกรรม และปฏิบัติศาสนกิจน้อยกว่า 3 กิจกรรม ($\bar{x} = 3.106$ และ $\bar{x} = 2.721$) และบิดามารดาที่ปฏิบัติศาสนกิจเพียง 3 – 4 กิจกรรม ($\bar{x} = 3.106$) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาที่ปฏิบัติศาสนกิจน้อยกว่า 3 กิจกรรม ($\bar{x} = 2.721$) ดังแสดงในตารางที่ 9 – 10

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของ พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	25.607	12.804	32.486***
ภายในกลุ่ม	251	98.927	.394	
รวม	253	124.534		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ของ บิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ

ความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ	ทำทุกกิจกรรม ($\bar{x} = 3.708$)	ทำสามกิจกรรม ($\bar{x} = 3.106$)	ทำน้อยกว่าสาม กิจกรรม ($\bar{x} = 2.721$)
ทำทุกกิจกรรม($\bar{x} = 3.708$)	-		
ทำสามกิจกรรม($\bar{x} = 3.106$)	-.602*	-	
ทำน้อยกว่าสามกิจกรรม($\bar{x} = 2.721$)	-.987*	-.384*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.) การวิเคราะห์มุมมองและแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนแก่บุตรของตน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1. มุมมองการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์บิดาและมารดาคริสเตียน พบว่ามีบิดามารดาที่มีความเห็นว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาในปัจจุบันเพิ่มขึ้นจากอดีตโดย บิดามารดาคริสเตียนมีความกระตือรือร้นที่จะอบรมสั่งสอนบุตรของตนในทางของพระเจ้า มีการส่งบุตรหลานมาคริสตจักรและสวดเข้าชั้นเรียนพระคัมภีร์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้มีปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน ได้แก่ ความเชื่อในพระเจ้าของบิดามารดา ทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร อิทธิพลจากบุคคลผู้ใกล้ชิดเด็ก อิทธิพลจากสถาบันทางศาสนา การศึกษาความรู้ความเข้าใจในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของบิดามารดา การมีเวลาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับบุตร ช่วงเวลาในการถ่ายทอดวิธีการสั่งสอนแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร

4.2. แนวทางในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน บิดามารดามีแนวทางดังต่อไปนี้

1. สั่งสอนแนวปฏิบัติทางศาสนาแก่บุตรของตน บิดามารดาได้ใช้วิธีการ การอบรม พูดสั่งสอน ชี้แจงหรืออธิบายเหตุผล การเปิดโอกาสรับฟังความเห็นของบุตรด้านศาสนา การตอบคำถามของบุตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา การตักเตือนเมื่อบุตรทำผิดพลาด การยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือบุคคลทางศาสนาคริสต์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระวจนะของพระเจ้า การสอนโดยการท่องจำ การฝึกให้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตั้งแต่อายุน้อย การเล่าเหตุการณ์หรืออ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ วรรณกรรมคริสเตียนให้บุตรฟัง การส่งบุตรเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่คริสตจักร และการนำบุตรให้ได้มีประสบการณ์จริงทางศาสนา ความเชื่อหรือแนวปฏิบัติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร สภาพแวดล้อมภายในบ้าน และเทคโนโลยี

2. การส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร บิดามารดาคริสเตียนได้ใช้วิธีการ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับบุตร ให้รางวัล หรือการชมเชย เมื่อบุตรได้แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามที่คริสตจักรได้จัดขึ้น จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศาสนาให้บุตรที่บ้าน ใช้บทเพลงทางศาสนา กล่อมเกลา

อภิปรายผลการวิจัย

1.) ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ด้านการสั่งสอน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของคริสเตียน และด้านการส่งเสริมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของคริสเตียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.6 และมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 68.5 ซึ่งปัจจัยทั้งสองด้านนั้นเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพราะการศึกษามีผลต่อความรู้ความเข้าใจในกระบวนการถ่ายทอดศาสนาของบิดามารดา และอาชีพมีผลต่อคุณภาพของการจัดสรรเวลาของบิดามารดาเพื่ออบรมสั่งสอนบุตรหรือการมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับบุตรในปริมาณที่น้อย เนื่องจากบิดามารดาต้องเอาใจใส่ต่อการประกอบอาชีพ เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ย่อมขาดเวลาในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่บุตร สอดคล้องกับ แนวคิดของ วันชัย มีกลาง (2530:117-118) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การ ปฏิบัติตาม และการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่านิสิตนักศึกษาที่บิดาหรือมารดามีอาชีพที่เป็นวิชาชีพ เจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม และการได้รับการ ถ่ายทอดทางพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ในทางบวกมากกว่านักศึกษาที่มีบิดามารดา ที่มีอาชีพบริการอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.) เปรียบเทียบพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัด นครปฐม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และความถี่ในการ ปฏิบัติศาสนกิจ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 – 6

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า บิดาและมารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมมีพฤติกรรมการถ่ายทอด แนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนใน นครปฐม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้ข้อนี้สามารถได้ว่าเป็นเพราะบิดาและมารดาคริสเตียนมี ความตระหนักในการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาไปในลักษณะเดียวกัน โดยค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมการถ่ายทอดทางศาสนาทั้งของบิดาและมารดาพบว่ามีระดับห่างกันเพียงเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาจาก การศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ทั้งบิดาและมารดาคริสเตียนต่างได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นหน้าที่ทั้งของ บิดาและมารดาในการถ่ายทอดพฤติกรรมทางศาสนาแก่บุตร ทั้งบิดาและมารดาต่างคอยสนับสนุนซึ่งกันและกันใน ภาระกิจการถ่ายทอดศาสนา สอดคล้องกับการศึกษาของ ดัดลีย์ และ ดัดลีย์ (Dudley and Dudley 1986,อ้างถึง ในงามตา วรินทร์านนท์ 2536:215) ที่พบว่าค่านิยมทางศาสนาของบิดามารดาจะมีอิทธิพลต่อค่านิยมทางศาสนาของ บุตรเพิ่มขึ้น ถ้าผู้เป็นบิดาและมารดามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่ทั้งสองให้ความสำคัญ

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุแตกต่างกันมี พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนาของ บิดามารดาคริสเตียนในนครปฐม จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยพบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมถ่ายทอดแนว ปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาที่อายุไม่เกิน 40 ปี ซึ่งอธิบายได้ว่า อายุที่แตกต่างกันของบิดามารดาเป็นปัจจัย หนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา เนื่องด้วยอายุที่มากขึ้นของบิดามารดาเป็น ผู้ที่มี วิทยุ มีประสบการณ์ ด้านความเชื่อ การปฏิบัติทางศาสนาที่มีความเข้มแข็งมั่นคงมากขึ้น มีความเข้าใจในเรื่อง ต่างๆ ได้ดี ย่อมส่งผลต่อการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ที่จะสามารถถ่ายทอด ได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมอร์เซอร์ (Mercer, 1985: 203 อ้างถึงใน ราตรี คงเจริญ 2553:23) ที่พบว่า มารดาที่มีอายุต่างกันจะมีวุฒิภาวะทางจิตใจและประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตรต่างกัน โดยมารดาที่อายุมากกว่าจะสามารถแสดงบทบาทการเป็นมารดาได้ดีกว่ามารดาที่มีอายุน้อยกว่า

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนา

ของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมจำแนกตามศึกษาสูงสุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยพบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือปวช. ซึ่งอธิบายได้ว่า การศึกษาหรือระดับความรู้ความเข้าใจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา เมื่อบิดามารดาที่มีการศึกษาที่สูงขึ้นยังมีปริมาณการถ่ายทอดศาสนามากขึ้น เนื่องด้วยการศึกษาหรือความรู้ความเข้าใจของบิดามารดาจะช่วยให้ความสามารถในการแสวงหาข้อมูล มีความรู้ความเข้าใจต่อข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้รู้จักคิดตัดสินใจ และมีความพร้อมในการนำบุตรปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านศาสนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัยชอล มะหะหมัด และคณะ (บทคัดย่อ 2551:50) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ที่ว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 โดยพบว่า บิดามารดาที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่า บิดามารดาที่มีอาชีพรับจ้างและบิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาที่มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งอธิบายได้ว่า อาชีพที่ต่างกันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาที่ต่างกันของบิดามารดาคริสเตียน สืบเนื่องด้วยเวลาในการทำงานประกอบอาชีพที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อปริมาณของการมีเวลาอยู่ร่วมกับบุตร ปริมาณการอบรมสั่งสอน หรือปริมาณการส่งเสริมให้บุตรเกิดพฤติกรรมทางศาสนาแตกต่างกันไป ตามการจัดสรรเวลาของบิดามารดาแต่ละอาชีพ ทั้งนี้บิดามารดาที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือบิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นผู้ที่มีปริมาณการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงสุด อาจเนื่องด้วยมีตารางเวลาในการทำงานและตารางการหยุดพักที่แน่นอนหรือยืดหยุ่นได้ จึงสามารถจัดสรรเวลาในการอบรมสั่งสอนบุตรได้ดีกว่าบิดามารดาในอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า บิดามารดาคริสเตียนได้รายงานตนเองว่า อาชีพเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับปริมาณของเวลาที่บิดามารดาให้แก่บุตรในการอบรมสั่งสอน โดยบิดามารดารายงานว่าไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรก็แล้วแต่ หากบิดามารดาสามารถจัดสรรเวลาในการอบรมสั่งสอนบุตร ในเรื่องของหลักความเชื่อและแนวปฏิบัติของคริสเตียนได้อย่างเหมาะสมย่อมประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ที่ว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในนครปฐม จำแนกตาม จำนวนบุตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 โดยพบว่า บิดามารดาที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มีพฤติกรรมถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนามากกว่าบิดามารดาที่มีบุตร 1 คน และ 2 คน ซึ่งอธิบายได้ว่า จำนวนบุตรที่ต่างกันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อ

พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างกันของบิดามารดา เนื่องด้วยบิดามารดาที่มีบุตรมาก ย่อมมีประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรในด้านต่างๆ มากขึ้นรวมถึงการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้านความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติทางศาสนา บิดามารดาที่มีบุตรมากกว่าย่อมมีความเชี่ยวชาญในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ถ่ายทอดพฤติกรรมทางศาสนาให้แก่บุตรมากกว่า บิดามารดาที่มีบุตรสองคนหรือบุตรเพียงคนเดียว

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ที่ว่าบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม ที่มีความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจแตกต่างกันมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกัน ผลจากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในนครปฐม จำแนกตามความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 โดยพบว่า บิดามารดาที่ปฏิบัติศาสนกิจ 5 กิจกรรม มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนามากกว่า บิดามารดา คริสเตียนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจ 3 – 4 กิจกรรม และน้อยกว่า 3 กิจกรรม ซึ่งอธิบายได้ว่า บิดามารดาที่มีความใกล้ชิดผูกพันกับศาสนามาก ย่อมมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา มาก เนื่องด้วยบิดามารดาเห็นความสำคัญของหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่ามีประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลในครอบครัวย่อมทำการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตรของตนมากกว่าบิดามารดาที่มีความใกล้ชิดผูกพันกับศาสนาน้อย สอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงเป็นผู้ที่มีความถี่ในการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับสูงด้วยเช่นเดียวกัน

3.) ผลการศึกษามุมมองและแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐมดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1. ผลการศึกษามุมมองการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนในจังหวัดนครปฐม พบว่า บิดามารดาคริสเตียนมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาเพิ่มขึ้นบิดามารดาคริสเตียนที่มีความกระตือรือร้นที่จะอบรมสั่งสอนบุตรของตนในทางของพระเจ้า โดยบิดามารดาคริสเตียนได้ให้การอบรมสั่งสอนฝึกปฏิบัติบุตรให้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและนำบุตรหลานมาคริสตจักรและส่งเข้าชั้นเรียนพระคัมภีร์เพิ่มมากขึ้น โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลให้พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาเพิ่มขึ้น ความเชื่อในพระเจ้าของบิดามารดาคริสเตียน ทศนคติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร อิทธิพลจากบุคคลผู้ใกล้ชิดเด็ก อิทธิพลจากสถาบันทางศาสนา การศึกษาความรู้ความเข้าใจในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของบิดามารดา การมีเวลาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับบุตรของบิดามารดาคริสเตียน ช่วงเวลาในการถ่ายทอดความเชื่อหรือแนวปฏิบัติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร สภาพแวดล้อมภายในบ้านที่เด็กได้ปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย เทคโนโลยี

3.2. ผลการศึกษาแนวทางการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนมีพบว่า มีประเด็นต่างๆ ซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการสั่งสอนแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร พบว่า มีวิธีการดังต่อไปนี้ การอบรมสั่งสอนชี้แจง หรืออธิบายเหตุผลเรื่องราวทางศาสนาหรือแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร การเปิดโอกาสรับฟังความเห็นของบุตรด้านศาสนา การตอบคำถามของบุตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา การตักเตือนเมื่อบุตรทำผิดพลาด การยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือบุคคลทางศาสนาคริสต์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระวจนะของพระเจ้า การสอนโดยการท่องจำ การฝึกให้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตั้งแต่อายุยังน้อยการเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ใน

ชีวิตประจำวัน การส่งบุตรเข้ารับการศึกษาศรีธรรมคัมภีร์ที่คริสตจักร การนำบุตรให้ได้รับประสบการณ์จริงทางศาสนา

2. ผลการศึกษาวิธีการส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร พบว่าบิดามารดาคริสเตียนมีวิธีการส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตร ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับบุตร ส่งเสริมให้บุตรได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาตามที่คริสตจักรได้จัดขึ้น การให้รางวัล หรือการชมเชย เมื่อบุตรได้แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศาสนาให้บุตรที่บ้าน การใช้บทเพลงทางศาสนาในห้องนอน

จากการศึกษา พบว่า กระบวนการสั่งสอนและส่งเสริมแนวปฏิบัติทางศาสนาในบิดามารดาคริสเตียน มีจัดกระทำทั้งที่เป็นพฤติกรรมสั่งสอนและส่งเสริมในทางตรงและทางอ้อม ทำให้บุตรสามารถ เรียนรู้ผ่านทางการสังเกต จดจำ รับรู้และนำไปปฏิบัติได้ ในทางจิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบและผู้เลียนแบบเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะถ้าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบและผู้เลียนแบบมีความสนิทสนมคุ้นเคย หรือเป็นที่ชื่นชอบ ก็จะเกิดการเลียนแบบขึ้นได้โดยง่าย โดยที่ไม่ได้คาดหวังในรางวัลหรือผลใดๆ จากลักษณะดังกล่าวจะพบว่าบิดามารดา จะเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดต่อบุตรของตน ยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรเป็นไปในทิศทางที่อบอุ่น สนิทสนมกลมเกลียว ก็ยังมีโอกาสที่บุตรจะยึดบิดามารดาของตนเป็นตัวอย่างในด้านการประพฤติทางศาสนามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura 1977, อ้างถึงใน งามตา วณิชานนท์ 2536:39) ได้กล่าวว่า เด็กสามารถเรียนรู้เหตุการณ์ทางสังคมได้มากมายโดยอาศัยการสังเกตและการเลียนแบบจากผู้อื่น การให้แรงเสริมไม่ใช่สิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เสมอไป การเฝ้าดูผู้อื่นกระทำพฤติกรรมและเลียนแบบจากตัวแบบถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ดังนั้นผู้นำทางคริสต์ศาสนาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวคริสเตียน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน โดยการให้ความรู้ จัดอบรมด้านการเลี้ยงดูบุตร การถ่ายทอดศาสนาให้บุตรแก่บิดามารดาคริสเตียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมส่งเสริมศาสนา เช่นสถาบันทางศาสนา คริสตจักร ควรตระหนักและให้ความสำคัญแก่การสอนบิดามารดาคริสเตียนให้มีความสามารถในการถ่ายทอด ค่านิยม ความเชื่อ แนวปฏิบัติทางศาสนาแก่บุตรของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเด็กและเยาวชน คริสเตียนจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่ใกล้ชิด มีความผูกพันกับศาสนา มีค่านิยม ความเชื่อ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักคำสอนที่พบในพระคริสตธรรมคัมภีร์

2. ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี แสดงว่าอายุที่เพิ่มขึ้นของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมให้ความรู้บิดามารดาคริสเตียนเช่น ศิษยาภิบาล ผู้นำคริสตจักร หรืออาจารย์สอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ในคริสตจักร ควรส่งเสริมให้มีบิดามารดาเหล่านี้ได้มีโอกาสเป็นแบบอย่างให้เห็นได้ชัดเจนในคริสตจักรในเรื่องการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแก่บิดามารดาคริสเตียนที่อายุน้อยกว่า หรือบิดามารดาคริสเตียนที่สนใจ โดยอาจจะจัดกิจกรรมกลุ่มหรือการประชุม

พิเศษเพื่อการสนับสนุนซึ่งกันและกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยให้บิดามารดาที่มีอายุสูงกว่าได้ให้คำแนะนำ และจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่บิดามารดาคริสเตียนกลุ่มอายุที่ต่ำกว่า 40 ปี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้มากยิ่งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้บิดามารดาได้ทำการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาแก่บุตรเพิ่มขึ้น

3. ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีการศึกษาดั้งแต่ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าและมัธยมศึกษาหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาต่ำกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป แสดงว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเป็นปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาสูงขึ้นด้วย และจากการศึกษาเชิงคุณภาพ ยังพบว่า นอกจากระดับความรู้ในสายสามัญทั่วไป ยังมีความรู้ความเข้าใจในด้านหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดา เช่น ศิษยาภิบาล ผู้นำคริสตจักร หรืออาจารย์สอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ในคริสตจักร ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่บิดามารดาคริสเตียนในเรื่องของหลักคำสอนจากพระ แนวปฏิบัติที่มีในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ฝึกปฏิบัติให้บิดามารดาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือบิดามารดา คริสเตียนที่สนใจ ให้มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดสู่บุตรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพรับจ้าง (พนักงานโรงงาน, พนักงานบริษัท, รับจ้างรายวัน) มีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาต่ำกว่าบิดามารดา คริสเตียนที่มีอาชีพ ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมให้ความรู้บิดามารดาคริสเตียน เช่น ศิษยาภิบาล ผู้นำคริสตจักร หรืออาจารย์สอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ในคริสตจักร ควรส่งเสริมให้บิดามารดาคริสเตียนที่มีอาชีพเหล่านี้ จัดสรรเวลาในการอบรมถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาให้แก่บุตรของตน โดยคริสตจักรสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมให้กับเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนกระบวนการถ่ายทอดทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียน เพราะจากผลการศึกษาในเชิงลึก พบว่า อิทธิพลจากสถาบันทางศาสนาในที่นี้คือคริสตจักร เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของบิดามารดาคริสเตียนโดยทางตรงคือเป็นสถานที่ที่ได้จัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวทางคริสเตียนที่ดี และให้ความรู้ความเข้าใจในพระวจนะคำของพระเจ้าแก่บิดามารดาที่จะสามารถนำไปสื่อสารค่านิยมหลักคำสอนที่ถูกต้องแก่บุตรได้ ในทางอ้อมคริสตจักรเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุตรหลานคริสเตียนเนื่องด้วยคริสตจักรส่วนใหญ่จัดให้มีชั้นการศึกษาพระคัมภีร์สำหรับเด็ก บิดามารดาสามารถส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมบ่มเพาะความเชื่อ หลักคำสอนแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนแบบ คริสเตียน ทั้งนี้คริสตจักรยังเป็นสังคมเป็นชุมชนของบรรดาคริสเตียนที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิตซึ่งกันและกัน

5. ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตร 1 คนและมีบุตร 2 สองคน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมให้ความรู้บิดามารดาคริสเตียน เช่น ศิษยาภิบาล ผู้นำคริสตจักร หรืออาจารย์สอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ในคริสตจักร ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวทางคริสเตียนที่ดี และให้ความรู้ความเข้าใจในพระวจนะคำของพระเจ้าแก่บิดามารดาที่มีบุตรน้อย เพื่อจะสามารถนำความรู้ไปสื่อสารค่านิยมหลักคำสอนที่ถูกต้องแก่บุตรได้ ทั้งนี้คริสตจักรยังเป็นสังคม เป็นชุมชน ของบรรดาคริสเตียนที่มารวมกัน เสริมสร้างคุณภาพชีวิตซึ่งกันและกัน ดังนั้น

ควรมีการส่งเสริมพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาผ่านกระบวนการกิจกรรมกลุ่ม โดยจัดให้มีกลุ่มของ บิดามารดาคริสเตียนที่มีบุตรน้อยหรือกำลังจะมีบุตร ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยน หรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน บิดามารดาคริสเตียนมีบุตรมาก ซึ่งมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างในแนวทางการถ่ายทอดความเชื่อหรือแนวปฏิบัติให้แก่บุตร ได้ดี อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้บิดามารดาคริสเตียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตร ในทางของพระเจ้า มีโอกาสหนุนใจซึ่งกัน และกันถึงวิธีการในการสั่งสอนหรือส่งเสริมความเชื่อให้แก่บุตร

6. ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาคริสเตียนที่ปฏิบัติศาสนกิจหลัก 5 กิจกรรม เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมถ่ายทอด แนวปฏิบัติทางศาสนาสูงกว่าบิดามารดาคริสเตียนที่ปฏิบัติศาสนกิจเพียง 3 - 4 หรือเพียง 3 กิจกรรม แสดงว่า บิดามารดาคริสเตียนที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนาสูงย่อมมีพฤติกรรมการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทาง ศาสนาให้แก่บุตรสูงไปด้วย ทั้งนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดา เช่น ศิษยาภิบาล ผู้นำ คริสตจักร หรืออาจารย์สอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ในคริสตจักร ควรจัดให้มีกิจกรรม หรือโปรแกรม ที่สามารถกระตุ้น หรือสนับสนุนให้ผู้ที่เป็นบิดามารดา คริสเตียนที่ปฏิบัติศาสนกิจน้อยได้เข้าร่วม หรือเกิดความตระหนักในความสำคัญ ต่อการเข้ากิจกรรมทางศาสนา มีการปฏิบัติกิจทางศาสนาที่เพิ่มขึ้น เพราะการเพิ่มขึ้นของการปฏิบัติกิจทางศาสนา ของบิดามารดา ย่อมส่งผลให้มีการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาในบุตรเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทํารวจในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนในกลุ่มอื่น เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวัดพฤติกรรมของผู้เป็นบิดามารดาที่เพียงอย่างเดียว แต่จากผลการศึกษาในเชิงลึก พบว่า อิทธิพลจากญาติผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อเดียวกันยังเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้บิดามารดาประสบความสำเร็จในการ ถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา จึงควรพิจารณาในการทำวิจัยในครั้งต่อไปว่าอิทธิพลจากญาติผู้ใหญ่เหล่านี้ มีอิทธิพล มากน้อยเพียงใดในการช่วยให้กระบวนการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาในเด็กและเยาวชนประสบผลสำเร็จ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา และทัศนคติของบิดามารดาที่มี ต่อบุตร เนื่องจากการศึกษาคุณภาพ พบว่า รูปแบบหรือแนวทางการอบรมเลี้ยงดูบุตร ทัศนคติของบิดามารดาที่มี ต่อบุตร เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาประสบผลสำเร็จจึงควร ทำการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปว่า เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไรกับปริมาณการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนา

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา ใน การถ่ายทอดทางศาสนาเนื่องจากการศึกษาเชิงลึก พบว่า สถาบันทางศาสนา ชุมชนคริสเตียน หรือโรงเรียนคริสเตียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาในเด็กและเยาวชนอย่างเกิดประสิทธิผล จึงควรมีการ ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงบทบาทในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติทางศาสนาของสถาบันทางสังคมเหล่านี้ บุหงา แสงกิตติคุณ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษม วัฒนชัย.(2558) รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.เข้าถึงเมื่อ20กุมภาพันธ์ 2560.เข้าถึงได้จาก<http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm>.
- งามตา วณินทานนท์.(2536) “ลักษณะทางพุทธศาสตร์และพฤติกรรมของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร.” สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จอห์น เอ็ม เดรสเซอร์.(1997) **เจ็ดอย่างที่เด็กต้องการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1 . แปลโดย ปิยบุตร เตมียังยง. กรุงเทพมหานคร.คริสเตียนศึกษาแบปติสต์.
- พูนฤดี สุวรรณพันธ์. (2537) “ปัจจัยทางครอบครัวและโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาของนักเรียนในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน”วิทยานิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม).สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัยซอล มะหะหมัดและคณะ(2521) “บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี”สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ปีที่ 14 ฉบับที่ 1(ม.ค. - มี.ค.):41
- ราตรี คงเจริญ (2553) “ปัจจัยด้านการเป็นมารดากับการแสดงบทบาทมารดาของวัยรุ่นหลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่” .ปริญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- วันชัย มีกลาง. (2530) “ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตาม และการได้รับการถ่ายทอดพุทธศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.” ปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมใจ รักษาศรี.(2011) **เลี้ยงลูกให้อยู่ในทางของพระเจ้า** พิมพ์ครั้งที่ 1 สถาบันครอบครัวไทย
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2557) “การสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2557.”สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.